

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

HALİL KENDİRCİ - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 23324/02)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

HALİL KENDİRCİ 2006

İşbu karar Sözleşmenin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan ve (23324/02) başvuru no'lu davanın nedeni, bu ülke vatandaşı Halil Kendirci'nin (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) 13 Mayıs 2002 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur. Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde Şanlıurfa Barosu avukatlarından Y. Karataş tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

Başvuran 1947 doğumlu olup Şanlıurfa’da ikamet etmektedir.

Türkiye Elektrik Kurumu (İdare) 1999 yılında başvurana ait Keskin Köyü, Birecik (Şanlıurfa) mevkiinde bulunan araziye Birecik Barajı’nın yapımı için kamulaştırmıştır. Bilirkişi heyeti parsel değerini 1.582.840.000 TL. [yaklaşık 4.039 Euro] olarak belirlemiştir.

Başvuran kamulaştırma bedelinin artırılması istemiyle 5 Nisan 1999 tarihinde Birecik Asliye Hukuk Mahkemesi’ne başvurmuştur.

Asliye Hukuk Mahkemesi 27 Mayıs 1999 tarihinde, İdarenin 28 Nisan 1999 tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte başvurana 1.456.653.000 TL. ödemesini kararlaştırmıştır.

Yargıtay 8 Kasım 1999’da İlk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

İdare 15 Kasım 2001 tarihinde başvurana 3.475.065.087 TL. [yaklaşık 2.575 Euro] ödemiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. EK 1 NO’LU PROTOKOL’ÜN 1. MADDESİ’NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran yargı kararıyla ödenmesine hükmedilen tazminatın ve yasal faizin geç ödendiğinden ve Devletin borçlarına uygulanan yasal faiz oranının yetersiz olmasından şikayetçi olmakta ve Ek 1 no’lu Protokol’ün 1. maddesine atıfta bulunmaktadır.

A. Kabuledilebilirlik hakkında

Hükümete göre başvuran tarafından icra takibi başlatılmadığı için AİHS’nin 35. maddesinde öngörüldüğü gibi iç hukuk yolları tüketilmemiştir.

AİHM, adli bir süreç sonunda Devlet karşısında alacaklı konuma gelen bir kimsenin tazminat alabilmesi için icra takibi başlatmasının şart koşulmasının, Mahkeme içtihatlarınca uygun bulunmadığını hatırlatır (*Metaxas-Yunanistan*, no: 8415/02, § 19, 27 Mayıs 2004, ve *Karahalios – Yunanistan*, no: 62503/00, § 23,11 Aralık 2003). Sonuç olarak Hükümet’in bu itirazı kabuledilemez bulunmuştur.

AİHM, yerleşik içtihatlarından doğan kriterler ışığında (Bkz., özellikle *Akkuş*, adigeçen karar) ve elindeki mevcut unsurların tümünü gözönüne alarak, başvurunun esastan incelenmesi gerektiği kanaatine varmıştır. AİHM başvuruda hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi ile karşılaşılmadığını ifade etmiştir.

B. Esas hakkında

AİHM daha önce bu davadakine benzer soruları gündeme getiren başka davalar da incelemiş ve I No'lu Ek Protokolün 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır (Bkz., *Akkuş*, adigeçen karar, s. 1317, §§ 31 ve *Aka*, adigeçen karar, s. 2682, §§ 50-51).

AİHM mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandıracak hiçbir tespiti ve delili sunmadığı kanaatine varmıştır. Ulusal mahkemelerin kararına göre kamulaştırmayı yapan idare tarafından başvurana verilmesi gereken ek tazminatın ödenmesindeki gecikme, başvurayı, mülkünün kamulaştırılmasına ilaveten ayrı bir zarara daha sokmuştur. Bu gecikme, AİHM'yi, başvuranın genel menfaatin gerektirdikleri ile mülkiyet hakkına saygının korunması arasında hüküm sürmesi gereken adil dengeyi bozan alışılmışın dışında ve ölçüsüz bir yüke katlanmak zorunda kaldığı yönünde düşünmeye sevk etmektedir. *Akkuş* (sözü edilen) kararında belirlenen hesaplama yönteminden hareketle sözü edilen gecikme ile başvuranın zarara uğradığı saptamasını yapmaktadır.

Sonuç olarak, Ek I No'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 6 § 1 MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran yürütülen yargı sürecinin uzunluğu ile AİHS'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiğinden şikayetçi olmaktadır.

AİHM, bu şikayetin AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca dayanaktan yoksun bulunmadığına itibar etmiştir. Kabuledilemezlik bakımından hiçbir gerekçe yer almamaktadır. Bununla birlikte Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi çerçevesinde alınan sonuç dikkate alındığında, AİHM şikayetin ayrıca Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi açısından incelenmesine gerek olmadığına karar vermiştir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Maddi ve manevi tazminat

Başvuran 3.515 Euro maddi zarara uğradığını ileri sürmekte, ayrıca rakam belirtmeksizin manevi tazminat ödenmesini talep etmektedir.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmaktadır.

AİHM, *Akkuş* (sözü edilen karar, s.1311, §§ 35-36 ve 39) kararında kabul edilen hesaplama yöntemi ve ilgili ekonomik kayıplar dikkate alındığında başvurana 1.000 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

Manevi zarara gelince, AİHM olayların mevcut koşulları göz önünde bulundurulduğunda ihlal kararının tespitinin adil tazmin için başlı başına yeterli olacağını kaydetmektedir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran AİHM önünde yaptığı masraf ve harcamalar için 2.000 Euro talep etmektedir. Bu yönde kanıtlayıcı belge sunmamıştır.

Hükümet AİHM'den ispat edici belgeden yoksun bu miktarı reddetmesi talebinde bulunmuştur.

AİHM masraf ve harcamalarla ilgili olarak, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca yalnızca gerçekliği ve gerekliliği ispat edilen makul orandaki miktarların ödendiğini hatırlatmaktadır (Bkz. Nikolova-Bulgaristan kararı no: 31195/96, § 79, AİHM 1999-II).

Başvuranın hiçbir rakam telaffuz etmemesine ve kanıtlayıcı belge sunmamasına karşın AİHM nezdinde temsil giderinde bulunduğunu kabul etmek gerekir. Bu nedenle AİHM, hakkaniyete uygun olarak tüm masraf ve giderler için başvurana 500 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B. Gecikme faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi'nin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 6 § 1 maddesine dayalı şikayetin ayrıca incelenmesine *gerek olmadığına*;
4. Mevcut kararın manevi tazmin için başlı başına *yeterli olduğuna*;
5. a) Savunmacı Devletin, AİHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf ve ödeme tarihinde döviz kurundan Y.T.L.'ye çevrilmek üzere başvurana maddi tazminat olarak 1.000 (bin) Euro, masraf ve harcamalar için 500 (beş yüz) Euro'yu *ödemesine*;
- b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin *uygulanmasına*;
6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 25 Nisan 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.